

kolják azt, hogy az üres rendelvényt kitöltő legitimált rendvényest miért kellene megbüntetni. A „beirásos“ gyakorlat alaptalan, nem indokolható és káros.

Dr. Pethő Tibor,
kir. járásbíró.

A biankó váltó lejáratá.

A Polgári Jog 1927. évi 4—5. számában dr. Pethő Tibor, bpesti központi kir. járásbíró ur tollából érdekes cikk jelent meg „A biankó váltó lejáratá“ címmel.

A cikk a kir. Curiának P. VII. 4340/1926. számú határozatához fűzi fejtegetéseit, amely fejtegetések egyes kitételei részben téves következtetésre alkalmasak.

A cikk a kuriai határozat ama megállapításából indul ki „*hogy a kölcsönszerződésben meghatározott lejárat nap külön megállapodás híján a fedezetül adott üres váltó lejáratát is meghatározza.*“

Ez az álláspont megerősíti azt a felfogást, hogy absztrakt, alapügylet nélkül való és önmagáért keletkezett váltóügylet nincs. A váltóügylet csakis valamely alapügyletben vállalt kötelezettség biztosítására vagy fedezetére jön létre, mert ha az adós váltót adott hitelezőjének, nem a váltó adása folytán vált kötelezetté, hanem az alapul szolgáló kötelezettség vállalása alapján, mely közönséges polgári kötelem, megtartja eredeti jellegét, tekintet nélkül arra, hogy váltófedezet kikötött-e vagy nem. A váltóadás az alapszerződés egy kikötése folytán történik; a tartozás behajtásának módját jelöli meg egyrészt, felhatalmazást ad a hitelezőnek a váltó eladására másrészt; de absztrakt kötelmet nem létesít sem a közvetlen szerződő féllel, sem pedig a jóhiszemű harmadik személlyel szemben.“

Az kétségtelen és vitán kívül megállapítás, hogy lejárat idő tekintetében ki nem töltött (üres) fedezeti váltó lejáratának napja azonos a fedezeti váltó alapjául szolgáló ügyletben (alapügylet) kikötött lejárat napjával. Ebből azonban nem lehet arra következtetni, hogy absztrakt váltóügylet nincs. Arról, hogy ez a felfogás létezik, tudomásom nincsen és hogy e felfogást a cikkíró ur csupán mint idegen felfogást ismerteti, avagy saját álláspontjának vallja, a cikkből egész határozottan nem tűnik ki. Inkább azt lehet a cikkből érteni, hogy a cikkíró ur is osztja az absztrakt váltóügylet létezését tagadásba vevő felfogást.

A kétségbe vont létezéssel szemben határozottan állítom azt, hogy absztrakt váltóügylet van, létezik, mert absztrakt váltóügylet nem azt jelenti, hogy alapügylet nélkül való és hogy az önmagáért keletkezett, hanem egészen mást, amire nyomban ráfogok térni.

Az absztrakt váltóügylet lényegének megértéséhez külön szükséges az absztrakt váltóügylet keletkezését és a váltóügylet érvényesítési módját vizsgálat alá venni.

Az absztrakt váltóügylet már akkor létrejön, keletkezik, midőn az érdekeltek a váltószerszövében meg egyeznek és az adós a váltónyilatkozatot kiállítja. Ez a váltóadóssági szerződés (Wechselschuldvertrag). Ha pedig a váltót az adós hitelezőjének váltónyilatkozatával ellátva átadja, létrejön a váltóátadási szerződés (Wechselbegebungsvertrag). (Lásd Bozóky: Magyar Váltójog I. k. 262. lap).

A Wechselschuldvertrag keletkezésénél az alapügylet mint indító erő, mint mozgató tényező közrehat, de az mint a váltóügylet oka számításba nem vétetik. Hogy minő okból jött létre a váltóadóssági szerződés, a váltóügylet mibenlétét meg nem határozhatja. Így van ez a magánjogi ügylet tekintetében is. A magánjogi ügylet keletkezéséhez csupán az szükséges, hogy a jogügyleti általános kellékek fennforogjanak, így jelesül az ügyleti képesség, akarat szabadsága, az akaratkijelentés komolysága és kellő határozottsága, valamint az ügyletben foglalt szolgáltatás jogi és erkölcsi megengedettsége. A váltóügylet is létrejön, ha az érdekeltek a váltó adása tekintetében megállapodtak és ennek következtében a váltóképességgel bíró adós a váltóra vezetett nyilatkozatával a váltói kötelezettséget elvállalja. Hogy a váltóügylet miért keletkezett, az épen annyira közömbös az absztrakt váltóügylet keletkezése, mint a magánjogi ügylet keletkezése szempontjából. Tehát az absztrakt váltóügylet létrejön és létezik anélkül, hogy az alapügylettel összefüggésbe kellene hoznia a hitelezőnek. Hogy a váltón előfordul annak kitétele, értéke áruban, készpénz stb. az alapügylet fennforgását sejteti, de azt meg nem határozza. Egyébként ez a kitétel (fedezeti záradék) a váltóügyletnél szerepet egyáltalában nem játszik.

Az absztrakt váltóügylet érvényesítése pedig úgy történik, hogy a váltóhitelező a váltónyilatkozattal ellátott váltót átveszi az adósától és csupán kizárólag a váltó alapján jár el az adósával szemben. A hitelező mint váltóbirtokos a váltón kívül más jogcímet (alapügyletbeli magánjogi cím) igazolni nem köteles. Tehát teljesen eleendő, ha a váltóadós nyilatkozatát (rendszerint a váltón levő egyszerű név vagy cég aláírást) csatolja a kereseté-

hez, mely a váltóadós kötelezettsége tartalmát aláírása erejénél fogva teljesen meghatározza és fennállását bizonyítja. A váltóbirtokos szempontjából a váltóban megtesztült váltóügylet a magánjogi címtől teljesen független. A váltóbirtokos nincsen arra kötelezve, hogy a váltón elhelyezett váltói nyilatkozaton kívül magánjogi címet is igazoljon a váltóadóssal szemben, mert arra szolgál a váltó, hogy annak birtokában a magánjogi címtől elvonatkoztatott uton, attól függetlenül és teljesen önállóan, ugynevezett váltói uton éppen olyan sikerrel léphessen fel a váltóbirtokos a váltóadós ellen, mint a magánjogi ügylet hitelezője a magánjogi adós ellen.

A váltóügylet absztrakt jellege tehát ebben áll. Absztrakt váltóügylet létezik és ez nem egyenlő az alapügylet nélkül való és önmagáért keletkezett váltóügylettel, amire a cikk rámutat.

A cikk azon állítása, hogy a váltóügylet csakis valamely alapügyletben vállalt kötelezettség biztosítására vagy fedezetére jön létre, szintén nem helytálló.

A cikk ugyanis csupán a fedezeti váltókra gondolt, a fizetési váltók létezését figyelmen kívül hagyta.

A fedezeti váltó az alapügylettel annyiban összefüggésbe hozható, hogy a váltóadós a fedezeti váltó alapjául szolgáló magánjogi ügyletekből eredő kifogásait felhozhatja és azokat a közvetlen szerződési viszonyban álló váltóhitelezőjével vagy a nem jóhiszemű harmadik személlyel szemben érvényesítheti. De ez kizárólag a fedezeti váltó esetében áll. A fizetési váltónál azonban nem. A fizetési váltó adásával kapcsolatos váltóügylet akkor jön létre, ha a váltó valóságos fizetésül és nem fizetés végett (fedezeti váltó) adatik, amikor a váltóadós az alapügyletből eredő kifogásait egyáltalában fel nem hozhatja, még a közvetlen szerződő féllel szemben sem.

A harmadik jóhiszemű személyként fellépő váltóhitelező a fedezeti váltó esetében szintén független az alapügylettől, mert a váltóadós vele szemben az alapügyletből eredő kifogásait fel nem hozhatja.

A harmadik rosszhiszemű váltóbirtokossal vagy a közvetlen szerződő féllel szemben sem azért hozhatja fel a váltóadós az alapügyletből meríthető kifogásait, mert absztrakt váltóügylet nincs, hanem azért, mert absztrakt váltóügylet fennforgása esetén is megengedi a törvény az ezirányú védekezést. Ez természetesen csak a fedezeti váltóra vonatkozik. A védekezésnek ez a lehetősége a váltóügylet absztrakt jellegét azonban egyáltalában nem érinti.

A cikk azon állítása, hogy a váltóadás szorosan véve nem is hoz kötelmet létre, arra a téves következtetésre

alkalmas, hogy a váltói kötelezettség nem is valóságos kötelezettség. A fennebbiekben kimutattam azt, hogy a váltói nyilatkozat megtétele már létrehozza a kötelezettséget a fedezeti váltó esetében is és a közvetlenül szerződő váltóhitelezővel szemben is. Itt talán az a gondolat akar kifejezésre jutni, hogy a váltói kötelelem létesítése az alapügylet mellett nem kívánja az alapügyletben megállapított kötelezettséget többszörözni, hanem megerősíteni. Hogy a váltó átadása nem lényeges kelléke a váltói kötelezettség keletkezésének, a fentiekben igazoltam. A váltó átadása azért szükséges, hogy azt a hitelező érvényesítés esetén felhasználhassa, mert a létező váltóügylet csupán a váltó birtokával bizonyítható; avagy azt forgalombahozás esetén továbbadja. Tehát nem a váltóadás és nem az alapügylet a váltóügylet alkotója, hanem a feleknek ezirányu megállapodása és a váltónyilatkozat megtétele, amely az alapügylettől elvileg és különösen a váltóhitelező, váltóbirtokos szempontjából teljesen független.

Tehát a cikk azon állítása sem helytálló, hogy váltóadásában nem a váltó, hanem az alapul szolgáló ügylet által vállal a váltóadás kötelezettséget, mert ezzel szemben a helyes álláspont az, hogy a váltónyilatkozat tétele önmagában az alapügyletre való figyelem nélkül a váltókötelezettséget létrehozza és azt bizonyítja sőt a kötelezettséget kizárólagos hatállyal megtestesíti.

A cikk azon kitétele, hogy az alapügyletbeli kötelelem váltóügylet esetén is megtartja eredeti jellegét, nyilván azt jelenti, hogy a hitelező a váltó félretételével az alapügylet alapján is perelheti adósát, azonban ily esetben az adós csak úgy marasztalható helyesen ha a fedezeti váltóját visszakapja.

A 88. lap 1 bekezdésében foglalt az a kijelentés, hogy a váltóadósnak a váltóbirtokossal szemben az alapügyletből merithető kifogás felhozási joga a váltóügylet absztrakt jellegét cáfolja, szintén téves, mert ennek az állításnak téves voltát a fentebbiek szerint igazoltam.

Az a tétel sem fogadható el, hogy a jóhiszemű harmadik személy is valami újabb alapügylet útján jut a váltó birtokába; közvetlen váltóbeli előzőjével szemben tehát annak az alapügyletnek alapján érvényesíti a váltót, melynek alapján a váltó birtokába jutott. Ez a tétel különösen azért nem áll, mert érvül hozatott fel annak igazolására, hogy a váltóadás nem elvont ügylet. Kimutattam, hogy az alapügylet mily viszonyban áll a váltóügylettel és hogy a kettő között minő a kölcsönös hatás. Egyébként a leszámítolás, mellyel a harmadik személy megszerzi a váltót, ha valamilyen ügylettel áll kapcsó-

latban, már nem alapügylet, mely kifejezés csupán és kizárólag a váltóadóssági szerződés alapjául szolgáló ügylet megjelölésére használható. Alapügylet tehát csupán és kizárólag ez az egy van, amelyben a leszámítoló hitelezők, akárhányan vannak és akárhány leszámítolás történt, nem szerepel és így az alapügyletkez rendszert semmi közük. Ha rosszhiszemű a harmadik, akkor a törvény erejénél fogva lehet vele szemben felhozni az alapügyletből meritett kifogást.

Dr. Móricz Sándor,
kir. törvényszéki bíró.

Eladó kártérítési igénye ingatlan vételügylet nem teljesítéséből. Előre bocsátjuk, hogy mai kereskedelmi jogi gyakorlatunk az eladó kártérítési igényét jobban megköti, mint a vevőét. A vevő ugyanis fedezeti vétel nélkül igényelheti az ugynevezett absztrakt kár megtérítését. Vagyis a szerződésbeli ár és a teljesítés időpontjában fennálló ár közötti különbözet megtérítését, ezzel ellentétben az eladó absztrakt kárigényt nem érvényesíthet, vagyis az eladónak nincs joga egyszerűen arra az álláspontra helyezkedni, hogy a szerződést nem teljesítő vevő az eladott áru vételárcsökkenését térítse meg, hanem az eladó csupán akkor élhet kártérítési igényvel, ha az eladott árut vevője rovására előbb értékesítette és így a konkrét kár megtérítését, ami a tényleg foganatosított eladással állott elő, igényelheti csak. A külföldi joggyakorlat az eladó és vevő jogi pozíciója közötti ezt a különbséget nem ismeri és a kereskedelmi felfogásnak ez a különbségtétel aligha is felel meg. Ebben a kereskedelmi jogi gyakorlatban lelte magyarázatát az a körülmény, hogy magánjogi gyakorlatunk még merevebben zárkózott el az eladónak a vételügylet nem teljesítéséből folyó kártérítési igényével szemben. Ez az elzárkózás oly nagy méretű, hogy bírói gyakorlatunkban igen ritkán jelentkezett az az eset, amikor az eladó az ingatlan vételügyletnek a vevő általi nem teljesítése okából az ingatlan időközben bekövetkezett értékcsökkenése alapján kárt igényelt volna. Az infláció idején ez a kérdés gyakorlati aktualitással nem bírt, de a béke idők bírói gyakorlatát sem igen foglalkoztatta ilyenmü jogvita. A Kuria P. V. 4771/1927. számú határozata egy ilyen az ingatlan értékcsökkenésére alapított kárigényt bírált el, és pedig nemleges irányban. Kiindulásában a kuriai ítélet megállapítja, hogy a vevőnek a vételügylettől történt egyoldalú elállása folytán a felperesnek joga nyílt a foglaló megtartására, sőt arra is, hogy amennyiben a vevő egy-